

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ**

КРАТКОРОЧНИ ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА

Март 2007 година

Сектор за макроекономска политика

Скопје, мај 2007 година

1. Реален сектор

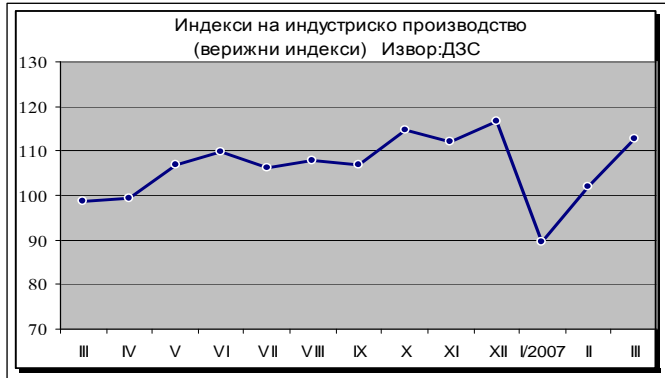
1.1. Индустриско производство

Во првиот квартал од 2007 година индустријата забележа забрзан раст. Така, во март 2007 година, кумулативниот индекс на индустриското производство се зголеми за 11,6% на годишна основа.

Индустриското производство во март 2007 година, на годишна основа е повисоко за 9,6%. Во прилог на оваа говори фактот дека, од почетокот на 2007 година индустриското производство во Република Македонија бележи континуиран тренд на пораст на годишна основа.

Индустриското производство во март 2007 година, во однос на февруари 2007 година, е повисоко за 10,6%, а во однос на просечното производство во 2005 година е повисоко за 7,8%.

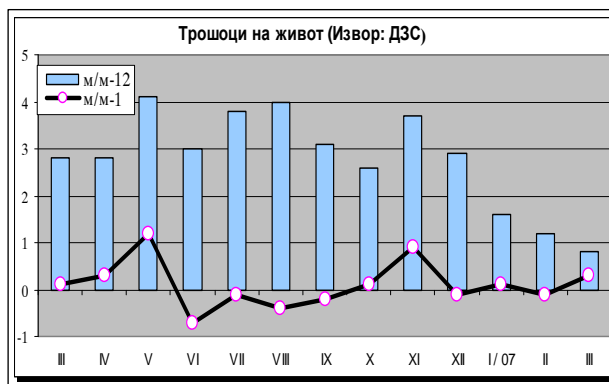
Гледано по сектори, раст на индустриското производство во март 2007 година, во однос на февруари 2007 година, е забележан во секторот Преработувачка индустрија за 14,4%, пред се, како резултат на зголеменото производство во следните гранки: производство на прехранбени производи (14,6%); производство на тутунски производи (50,9%); производство на облека (2,7%); штавење и доработка на кожа, производство на куфери, рачни торби (3,4%); преработка на дрво, производи од дрво и плута (50,2%); производство на целулоза, хартија (25,2%); хемиска индустрија (3,6%); производство на производи од други неметални минерали (40,8%); производство на основни метали (35,9%); производство на машини и уреди (60,8%); производство на електрични машини и апарати (13,4%); производство на моторни возила, приколки и полуприколки (37,4%), и рециклажа (68,9%).

1.2. Во март 2007 година, трошоците на живот забележаа пораст на месечна основа од 0,3%, додека на годишна основа (во однос на истиот месец од претходната година) забележаа пораст од 0,8%. Кумулативниот индекс на трошоците на животот за периодот јанари-март 2007, во однос на истиот период од претходната година, забележа пораст од 0,7%.

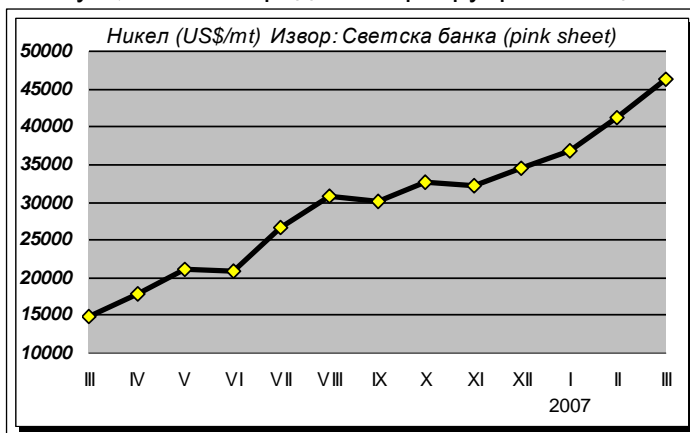
Вредноста на потрошувачката кошница за исхрана и пијалоци за едно четричлено домаќинство за месец февруари 2007 година пресметана врз основа на цените на мало изнесува 10.346 денари и во однос на претходниот месец е пониска за 0,3%.

Индексот на цените на мало во март 2007 година, во однос на претходниот месец е повисок за 0,6%. Пораст на индексот на цените на мало во анализираниот период е забележан во групата индустриско-непрехранбени производи за 1,0%, а кај услугите за 0,5%.

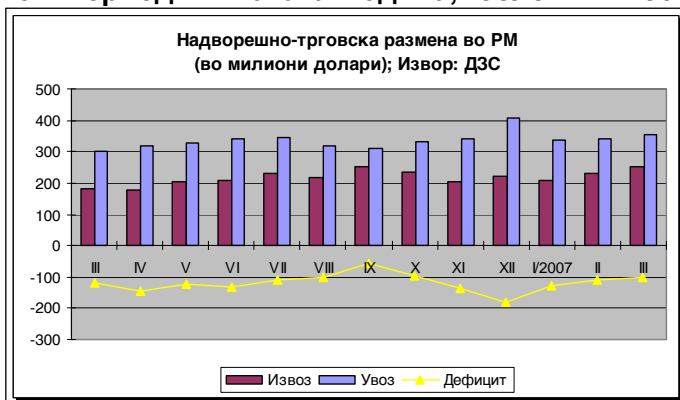
1.3. Во март 2007 година, движењата на светските стокови берзи беа стабилни, без поголеми потреси, особено кај производите кои се во нашиот фокус на интерес. Притоа, цените на најзначајните производи воглавно забележаа мало зголемување или го задржаа истото ценовно ниво, со исклучок на никелот и нафтата.

Најголем раст на месечно ниво е евидентиран кај нафтените деривати, чија берзанска цена се зголеми за околу 7,5% во споредба со февруари месец 2007 година. Низок раст на берзанските цени е евидентиран кај бакарот и оловото. Гледано од аспект на македонската економија, она што особено радува е порастот на цената на никелот, која достигна рекордно ниво од 46,325 САД \$ за еден метрички тон. Никелот во март 2007 година во однос на истиот месец од 2006 година забележа пораст од 200%.

2. Надворешен сектор

2.1. Во првиот квартал од 2007 година, вкупната надворешно-трговска размена, во однос на истиот период минатата година, бележи висок пораст (во доларска вредност) од 46%. Притоа, физичкиот обем на извозот е зголемен за околу 30%, а неговата вредност достигна 691 милиони долари, што претставува пораст од 53,3%. Зголемувањето на количинскиот увоз на стоки изнесува 31%, а неговата вредност оствари износ од 1.028 милиони долари, или пораст од 41,3%.

На месечно ниво, извозот во март во однос на февруари е зголемен за 10%, а увозот само за 3,4%, што придонесе за намалување на трговскиот дефицит во март за 11,5 милиони долари од дефицитот остварен во февруари, со што и покриеноста на увозот со извоз е подобрена за 2,7 процентни поени и изнесува 67,2%.

Поголемиот извоз во овој период, пред се е резултат на зголемениот извоз на железо и челик (стапка од 125%), облека (15%) метална руда и метални отпадоци (142%), обувки (64,6%), пијалоци (23,2%) итн.

2.2. Главни групи производи (според СМТК) со најголемо учество во извозот во овој период се: железо и челик со 39,2%, облека 20,1%, нафта и производи од нафта 5,6%, пијалоци и тутун 5%, метална руда и метални отпадоци 4,1%. Овие пет групи производи сочинуваат околу 74% од вкупниот извоз на државата.

Најголем дел од увозот на стоки во март оваа година отпаѓа на: нафта и производи од нафта (55,9 мил. долари), железо и челик (41,2 мил. долари), текстилни предива и слично (22,1 мил. долари), друмски возила (25,2 мил. долари), метална руда и метални отпадоци (8,7 мил. долари), електрична енергија (6 мил. долари) и друго.

2.3. Во првите три месеци од 2007 година околу 68% од вкупно извезените стоки се пласирани на пазарот на Европската Унија (ЕУ27), а 49,4% од вкупно увезените стоки во Република Македонија се со потекло од оваа интеграција. Извозот во Европската Унија е поголем за 68,8%, а увозот е зголемен за 37%, во однос на истиот период од 2006 година.

2.4. Анализата на извезените стоки по економска намена во анализираниот период, укажува дека извозот на стоки за широка потрошувачка е зголемен за 22,7%, додека кај суровините и репроматеријалите е забележан значителен пораст од 86%, со што е зголемено и нивното структурно учество (62,1%) во вкупниот извоз за 8,5 процентни поени.

2.5. Анализата на валутната структура ни дава пореална слика за остварувањата во надворешно-трговската размена. Така, извозот во евра бележи зголемување за 88 милиони евра (32,5%), а делот од извозот реализиран на "доларскиот пазар" бележи значително зголемување за 94 милиони долари (78,7%). Според ова, во анализираниот период вкупниот извоз изразен во денарска противвредност забележа зголемување од 40,2%. Доколку доларскиот дел на извозот за периодот јануари-март 2007 година се сведе по просечен курс на доларот остварен во истиот период 2006 година, се согледува загубата во извозот од 855 милиони денари или околу 16,8 милиони долари.

Увозот на стоки од евро пазарот е зголемен за 130,3 милиони долари (или 32,9%), а увозот од доларските подрачја за 85,6 милиони долари (или 35,3%). Со тоа вкупниот увоз на стоки во денарска противвредност во анализираниот период е зголемен за 29,2%.

НАДВОРЕШНО-ТРГОВСКА РАЗМЕНА на Република Македонија
- по валути -

ИЗВОЗ	I-III 2006					I-III 2007					апсолутна промена во валутна вредност	релативна промена во валутна вредност (во %)
	валута	колич. 000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари	структ. во %	колич. 000 т	извоз во валута	просечен курс на денарот во однос на валутите	извоз во денари		
EUR	397	272.166.327	61,2334	16.665.669.568	72,3	522	360.542.312	61,1851	22.059.817.414	68,3	88.375.985	32,5
USD	170	119.401.838	50,9665	6.085.493.776	26,4	212	213.394.711	46,9581	10.020.610.179	31,0	93.992.873	78,7
EUR+USD	567			22.751.163.344	98,8	734			32.080.427.593	99,4		
вк извоз:	569			23.035.741.768	100,0	436			32.285.041.146	100,0		40,2

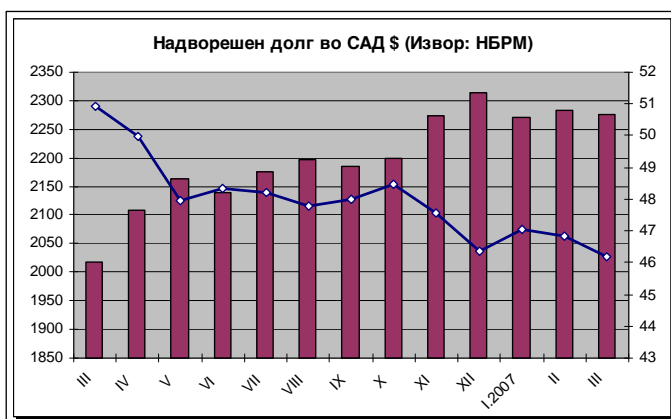
Извор: Државен завод за статистика и НБРМ

Салдото на размената остварена во евра е зголемено за 41,9 милиони евра (или за 33,7%), при истовремено намалување на доларскиот дел на дефицитот за 8 милиони долари (или 6,8%). Соодветно на ова, вкупниот денарски износ на

трговскиот дефицит забележа зголемување од 1,6 милиони денари, односно 11,3%.

2.5. Надворешниот долг на Република Македонија на крајот на март 2007 година изнесуваше 2.277 милиони долари и во споредба со крајот на 2006 година е намален за 70 милиони долари, во најголем дел како резултат на поголемиот износ на отплата на долгот во однос на користени средства.

Од аспект на должници, надворешниот долг на јавниот сектор изнесува 1.529 милиони долари, што претставува месечно намалување од 14 милиони долари, поради намалувањето на долгот кај Централната Влада и јавните фондови, додека во споредба

со состојбата во 2006 година тој е намален за 78 милиони долари. Во рамки на долгот во јавниот сектор, намалување во однос на 2006 година е забележано кај долгот на Централната Влада и јавните претпријатија. Надворешниот долг во приватниот сектор изнесува 740 милиони долари, од кои 180 милиони долари долг на приватните банки, а остатокот од 560 милиони долари на небанкарскиот приватен сектор.

2.6. За првите три месеци од оваа година, повлечени се средства во износ од 57 милиони долари, од кои 47 милиони долари во приватниот сектор. Во овој период склучени се нови кредити во износ од 147 милиони долари, кои во целост се во приватниот сектор.

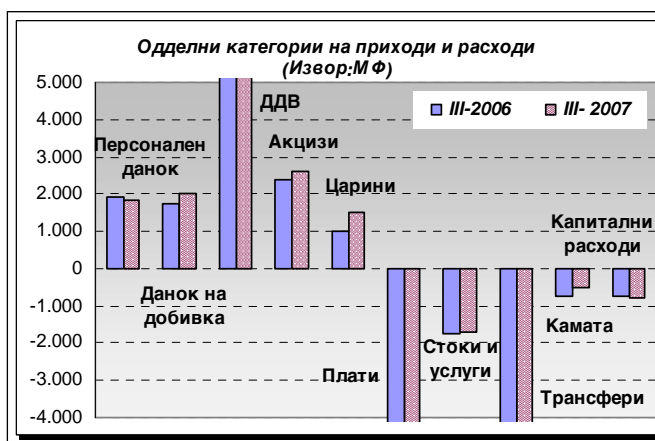
Редовното сервисирање на обврските продолжува и понатаму, при што за првиот квартал од 2007 година, сервисирани се 169 милиони долари, од кои 151 милион долари главница. Најголем дел во износ од 81,5 милиони долари е отплатен по основ на репрограмираниот долг кон Парискиот клуб на кредитори од 1995 година, спрема Франција, Данска, Швајцарија и Австрија.

2.7. Состојбата на краткорочниот долг на крајот на март 2007 година изнесува 112 милиони долари и во целост се однесува на приватниот сектор по основ на финансиски кредити.

3. Фискален сектор

3.1. Во првото тримесечје од 2007 година, вкупните приходи на Централниот буџет изнесуваат 16.376 милиони денари, што претставува зголемување од 23,6% во однос на истиот период од минатата година.

Даночните приходи во овој период се реализирани во износ од 15.612 милиони денари, што претставува зголемување од 24,8% на годишна основа. Од нив, на данокот на додадена вредност отпаѓаат 7.106

милиони денари или 45,5%, а на акцизите 2.634 милиони денари или 16,9%. При тоа, приходите од ДДВ забележаа пораст од 35,9%, а акцизите 9,9% во однос на истиот период лани.

Во овој период приходите од персоналниот данок на доход се остварија во износ од 1.844 милиони денари, што е за 4,6% помалку во споредба со истиот период во 2006 година, данокот на добивка оствари пораст од 18,1%, а приходите од царина забележаа релативно високо зголемување од 51,3%.

3.2. Во првото тримесечје 2007 година, вкупните расходи на Централниот буџет изнесуваа 14.308 милиони денари, што е за 1,5 % помалку во однос на истиот период од 2006 година.

Најголеми расходни ставки се платите и надоместоците (5.716 милиони денари или 39,9%) и трансферите (5.614 милиони денари или 39,2%). Во однос на истиот период лани средствата за плати и надоместоци се зголемени за 4,3%.

Расходите за стоки и услуги се извршени во износ од 5.614 милиони денари, односно имаат помало остварување во споредба со истиот период 2006 година за 3,4%, исто како и трансферите, кои се намалени за 3,2%. Трансферите кон Фондот за пензиско и инвалидско осигурување се извршени во износ од 5.614 милиони денари или за 186 милиони денари помалку (3,2% намалување). Каматите се реализирани во износ од 503 милиони денари, што е помалку за 33,6% во однос на првиот квартал од 2006 година.

Во овој период средствата за капитални расходи изнесуваат 775 милиони денари, што претставува зголемување за 7,2% споредено со истиот период 2006 година.

3.3. Зголемената наплата на јавните приходи, во услови на помало трошење на буџетските средства, придонесоа во првото тримесечје 2007 година да се оствари суфицит на Централниот Буџет од 2.068 милиони денари, додека суфицитот на консолидираниот буџет изнесува 2.297 милиони денари.

4. Монетарен сектор

4.1. Во март 2007 година, вкупните ликвидни средства на банките се на повисоко ниво за 1,7%, при зголемена побарувачка на готови пари во оптек, што резултираше и со пораст на примарните пари за 218 милиони денари, кои на крајот на март изнесуваа 29.355 милиони денари.

Од аспект на ликвидност, девизните трансакции на НБРМ и овој месец претставуваа тек на креирање на ликвидност (реализиран нето - откуп на девизи на девизниот пазар), додека останатите автономни фактори, односно денарските депозити на државата и готовите пари во оптек, делуваа во насока на повлекување на ликвидност од банкарскиот сектор. Монетарните инструменти претставуваа тек на повлекување на ликвидност, при истовремен пораст на благajничките записи и државните записи за монетарни цели.

Во март 2007 година, продолжи намалувањето на просечната каматна стапка на благajничките записи, која изнесуваше 5,30%, односно месечно намалување за 0,14 процентни поени, додека просечните месечни пондерирани каматни стапки на државните записи со рочност од три, шест и дванаесет месеци изнесуваа 6,42%, 6,96% и 8,37%, соодветно.

4.2. На крајот од март 2007 година, на месечна основа, примарните пари забележаа пораст од 0,7%, а на годишна основа 18,9%. Побарувачката на готовите пари во оптек забележа месечен пораст од 0,3%, додека на годишно ниво порастот изнесуваше 18,8%.

Монетарниот агрегат М1 на месечна основа е зголемен за 2,5%, додека на годишно ниво бележи пораст за 25,5%. Овој пораст, проследен и со порастот на

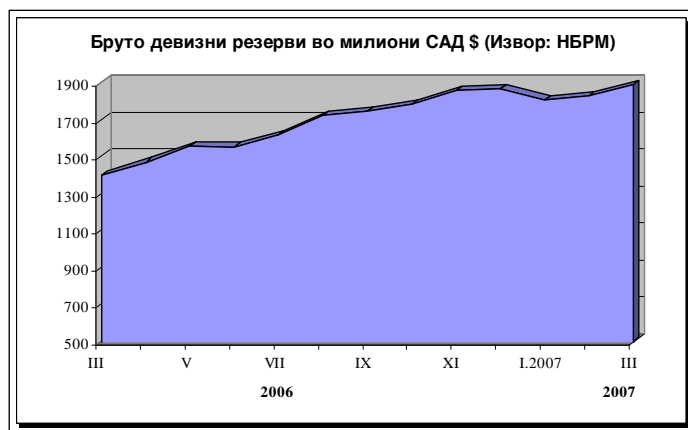
вкупниот депозитен потенцијал на банките, резултираше со месечен пораст на пошироките монетарни агрегати M2 и M4 од 1,6% и 1,7%, соодветно. На годишна основа, монетарните агрегати M2 и M4 бележат идентичен пораст од 26,4%.

4.3. Вкупниот депозитен потенцијал на комерцијалните банки во март 2007 година на годишна основа забележа пораст од 25,9%. Краткорочните депозити на годишно ниво се зголемени за 27,8%, а долгорочните депозити за 33,8%. Кредитите на приватниот сектор во март 2007 година забележаа годишен пораст од 32%, при што кредитите во домашна валута се зголемени за 31,3%, а кредитите во странска валута бележат пораст од 33,8%.

4.4. Во каматната политика на комерцијалните банки и во март не беа забележани некои позначајни промени. Имено, просечните пондерирани каматни стапки на денарските кредити во март 2007 година изнесуваа 10,5% и во однос на претходниот месец се намалени за 0,1 процентен поен, а каматните стапки на девизните кредити го задржаа нивото од претходниот месец и изнесуваа 8,4%. Просечните пасивни каматни стапки на денарските депозити се зголемени за два процентни поени и изнесуваа 4,8%, а каматните стапки на девизните депозити на месечна основа се намалени за 0,1 процентен поен и изнесуваа 1,7%.

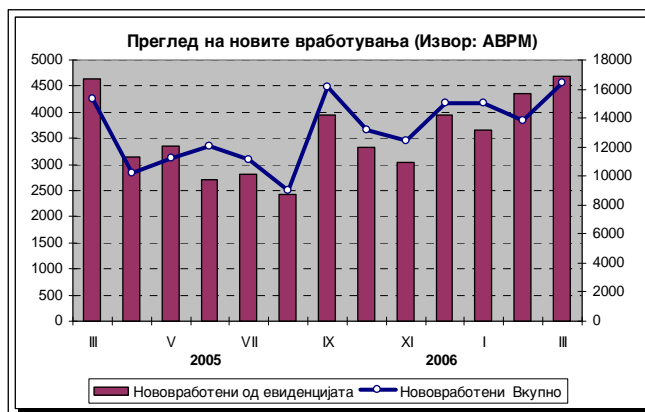
4.5. Бруто девизните резерви на крајот на март 2007 година достигнаа ниво од 1.888 милиони долари, односно во споредба со декември 2006 година се зголемени за 23 милиони долари.

Во текот на март 2007 година, при интервенциите на девизниот пазар, НБРМ продаде 5,4 милиони долари и откупи 56,4 милиони долари, со што нето ефектот беше откупени 51,0 милиони долари.

5. Социјален сектор

5.1. Во првиот квартал од 2007 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија регистрирани се вкупно 45.254 засновани нови работни односи. Во однос на истиот период 2006 година, бројот на нови вработувања е зголемен за 4.821 или 12%, со што и понатаму продолжува позитивниот тренд на остварени вработувања. Вработувањата на неопределено време учествуваат со 47,4% во вкупните вработувања. Вработувањата на регистрираните невработени лица во март 2007 година учествуваа со 28% во вкупните вработувања, додека останатите вработувања се директно од неактивното

население или лица кои преминале од едно на друго работно место.

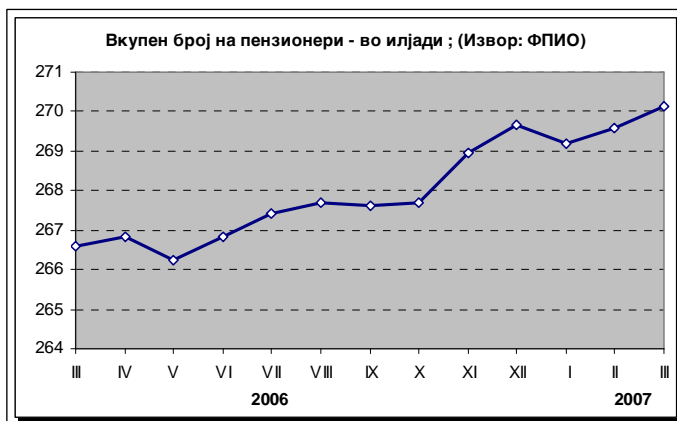
5.2. Заклучно март 2007 година, во Агенцијата за вработување на Република Македонија се евидентирани 371.816 невработени лица и споредено со февруари 2007 година претставува намалување за 0,1 процентен поен. Од нив 76.478 (20,6%) евидентирани невработени лица се изјасниле дека се пријавуваат само за остварување на правото на здравствено осигурување, а 295.338 (79,4%), активно бараат работа. Во однос на месец март минатата година, бројот на невработените лица е зголемен за 12.958 или 3,6%. Најголем процент од невработените, односно 67,3% се од урбани средини (градско население).

Во вкупните евидентирани невработени лица, мажите учествуваат со 58,2%.

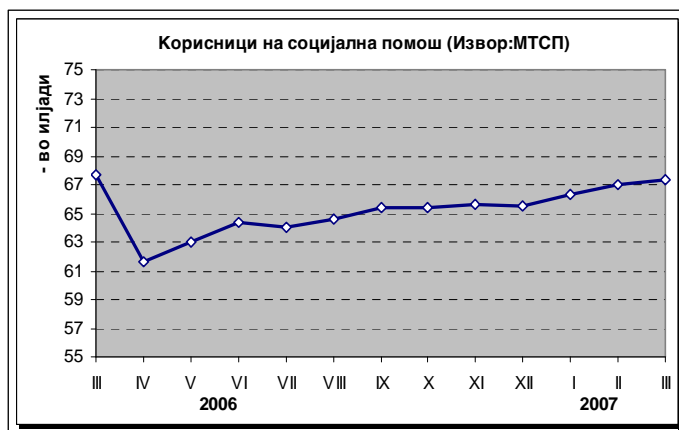
Во однос на образовната структура, нема поголеми промени, што значи дека 51,2% од невработените се неквалификувани или полуквалификувани, 24,9% со средно стручно образование, 17% се квалификувани и високо квалификуваните работници, а оние со вишо и високо образование учествуваат со 6,8%.

Приливот на лица во Регистарот на Агенцијата за вработување во март 2007 година изнесува 8.401 лица, додека како одлив на лица од Агенцијата се регистрирани 8.663 лица (53,7% од одливот се однесува на нови засновани работни односи додека 46,3% се однесува на бришење од евиденцијата по законски основи).

5.3. Во март 2007 година, во Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, се евидентирани 270.118 пензионери, што во однос на февруари 2007 година претставува пораст за 0,2%, а споредбено со истиот период од минатата година, претставува пораст за 1,3%. За исплата на пензиите, во овој месец се потрошени 2.040 милиони денари. Во март 2007 година, вредноста на просечната пензија изнесуваше 7.739 денари, што на годишно ниво претставува пораст од 3,2%. Соодносот на просечната пензија со просечната исплатена нето плата¹ во февруари 2007 година изнесува 55,5%.

5.4. Во социјалната сфера, на месечна основа нема поголеми промени, т.е. продолжува трендот на минимален пораст на корисниците на социјална помош. Имено, во март 2007 година за исплата на социјална помош се потрошени 144,2 милиони денари за 67.340 домаќинства. На годишна основа, ова значи помалку

¹Споредбата се врши со просечната плата од претходниот месец бидејќи податоците за плати се објавуваат со еден месец задоцнување.

за 0,4%. За помош по основ на туѓа нега, во март се потрошени 70,5 милиони денари за 21.807 лица. Како корисници на постојана парична помош, во овој месец се регистрирани 5.198 лица и за нив се потрошени 16,2 милиони денари, додека здравствена заштита користат 5.219 лица (лица кои не користат заштита по други основи).

5.5. Просечната месечна нето-плата по вработен во февруари 2007 година изнесуваше 13.934 денари, што на месечна основа, претставува номинално и реално зголемување за 0,4%. Најголем месечен пораст на просечната нето плата, од 40,2% е забележан во одделот Производство на

радио, телевизиска и комуникациска опрема и апарати. Кумулативно, споредено со истиот период од 2006 година, забележано е пораст на просечната номинална и реална плата за 5,5% односно 4,8%. Во февруари 2007 година, само 13% од работниците во Република Македонија не примиле плата.

